

01

HƯỚNG DẪN CÁCH LẤY MẪU XÉT NGHIỆM HÓA SINH

BCV: TRẦN PHÚC LOAN

ĐƠN VỊ LẤY MẪU:

- Bệnh nhân nội trú: điều dưỡng khoa lâm sàng sẽ lấy máu theo như hướng dẫn và mang đến khoa xét nghiệm.
- Bệnh nhân ngoại trú: Bệnh nhân đến phòng xét nghiệm của khoa khám bệnh, nhân viên xét nghiệm sẽ lấy mẫu theo hướng dẫn và mang đến Khoa xét nghiệm.

Slide 1

01 Owner, 16/05/2011

MẪU MÁU :

- Máu tĩnh mạch: Lấy máu lúc đói (buổi sáng sớm, chưa ăn)
 - ✓ Trường hợp thật cần thiết như: cấp cứu, chẩn đoán để nhập viện có thể lấy máu ngay, nhưng phải ghi trên phiếu XN giờ bệnh nhân đã ăn, uống.
 - ✓ Nhóm mỡ (Cholesterol, Triglycerides, HDL, LDL) phải tuân thủ tuyệt đối đúng qui định, lấy máu lúc đói, sau bữa ăn ít nhất 12 giờ.

CÁCH LẤY MÁU:

- **Lấy máu tĩnh mạch.**
- **Tránh lấy máu ở phía trên chỗ tiêm truyền.**
- **Lấy máu nhanh sau khi buộc garrot, không nên thắt mạch lâu quá 2 phút.**
- **Sau khi lấy máu xong tháo đầu kim ra bơm nhẹ máu vào thành ống nghiệm để tránh tán huyết, bơm đủ thể tích máu theo yêu cầu XN.**
- **Bơm theo trình tự máu đông (tube nút đỏ) → máu chống đông heparin (tube nút đen) → tube EDTA (tube xanh dương) → tube Citrat (tube xanh lá) → tube chimigly (tube nút xám).**

LƯU Ý:

- TUYỆT ĐỐI KHÔNG ĐƯỢC CHIẾT MÁU TỪ TUBE CHỨA MÁU CHÔNG ĐÔNG SANG TUBE MÁU ĐÔNG (DÙ CHỈ 1 CHỨT)
- ĐỐI VỚI MẪU MÁU CHÔNG ĐÔNG SAU KHI CHO MÁU VÀO TUBE THÌ LẮN TRÒN NHE NHIỀU LẦN. KHÔNG NÊN LẮC ĐỂ TRÁNH TÁN HUYẾT.

Loại xét nghiệm – số lượng mẫu – tube đựng mẫu

LOẠI XN	THỂ TÍCH MẪU	TUBE ĐỰNG MẪU
MÁU CHÓNG ĐÔNG:		
Đường huyết, Lactat	1ml máu	tube Chimigly (nút xám)
XN sinh hóa, miễn dịch	2ml máu	tube Heparin lithium (nút đen)
XN HCO ₃ ⁻	0.5ml máu	tube Heparin lithium (nút đen) có phủ dầu parafin
Tacrolimus, Cyclosporin, điện di Hb	2ml máu	tube EDTA (nút xanh dương)
MÁU ĐÔNG:		
Điện di đạm	2 ml máu	tube nút đỏ

Lưu ý:

- ✓ **Thể tích:**
 2 ml nếu có chỉ định dưới 5 xét nghiệm
 3 ml nếu trên 5 xét nghiệm
- ✓ **Bảo quản và vận chuyển:** Đậy chặt nút và mang đến Khoa xét nghiệm càng sớm càng tốt trong vòng 1 giờ.

Xét nghiệm Khí máu:

- Dụng cụ lấy mẫu: comfortsampler hoặc ống tiêm 1ml có tráng Heparin lithium.
- Cách lấy:
 - ✓ Lấy máu động mạch, nên chọn động mạch nông, dễ tiếp cận, có vị trí giải phẫu sao cho tuần hoàn bên có thể bù trừ trong trường hợp có sự cố.
 - ✓ Sau khi lấy đủ khoảng 0.5 ml máu, băng ép chặt nơi lấy máu.

Đẩy bọt khí ra khỏi ống tiêm và đậy kín ống tiêm, trộn đều máu bằng cách lăn ống tiêm giữa 2 lòng bàn tay và đưa lên xuống nhẹ nhàng để đảm bảo cho máu được trộn đều với heparin có trong ống tiêm.

Trường hợp lấy máu bằng dụng cụ comfortsampler thì để máu vào đầy 2 ống mao dẫn hoặc ít nhất 1.5 của ống mao dẫn, đậy ống sau khi lấy xong.

BẢO QUẢN và VẬN CHUYỂN MẪU KHÍ MÁU:

Mẫu máu lấy xong cho vào túi cột kín ngâm vào đá và lập tức mang đến khoa Sinh hóa kèm với Phiếu xét nghiệm Khí máu điền đầy đủ các thông số nhiệt độ, Hb, FIO₂ của bệnh nhân lúc lấy mẫu.

MẪU DỊCH (dịch não tủy, dịch màng phổi, dịch màng bụng, dịch màng tim, dịch dưỡng chấp)

- ✓ Thể tích: 3 -5 ml
- ✓ Vật chứa: Lọ nhựa hay thủy tinh sạch.
- ✓ Bảo quản và vận chuyển: Đậy chặt lọ và mang đến Khoa xét nghiệm trong vòng 1 giờ.
- ⊗ Chú ý: khi lấy tránh để chạm mạch sẽ làm ảnh hưởng đến kết quả.

MẪU NƯỚC TIỂU :

Nước tiểu tươi: > 5 ml đựng trong lọ sạch

Nước tiểu 24 giờ

CÁCH LẤY MẪU NƯỚC TIỂU 24 GIỜ:

- ✓ Chuẩn bị bình chứa khô, sạch có thể tích khoảng 5 lít và có chất bảo quản.
- ✓ Đúng giờ A (ví dụ 7 giờ sáng) lần đầu đi tiểu và bỏ nước tiểu này sau đó thu lấy tất cả nước tiểu từ sau giờ A (7 giờ) trở đi cho đến giờ A (7 giờ sáng) ngày hôm sau, chứa tất cả vào bình có chất bảo quản (kể cả nước tiểu lúc đi cầu) mỗi lần tiểu. Đúng giờ A (7 giờ sáng) ngày hôm sau, tiểu lần cuối vào bình chứa.

MẪU PHÂN :

- ✓ Vật chứa: Lọ nhựa nắp vàng, có mái chèo bên trong dùng để lấy mẫu.
- ✓ Cách lấy mẫu từ trong xô: Cho bệnh nhân đi ngoài, trong 1 cái xô sạch (khô và không chứa chất sát trùng, tráng nước sôi). Dùng mái chèo có trong lọ để lấy phân, tốt nhất là chọn vùng nhầy, mũ, máu, cho vào lọ, đậy nắp chặt.

CẢM ƠN SỰ CHÚ Ý LẮNG NGHE

Xét nghiệm HCO_3^-

- ✓ Thể tích : 0.5 ml trong tube nút đen có phủ dầu paraffin
- ✓ Bảo quản và vận chuyển: Đậy chặt nút và mang đến Khoa xét nghiệm càng sớm càng tốt.

Xét nghiệm Điện di đạm

- ✓ Thể tích : 2 ml trong tube nút đỏ
- ✓ Bảo quản và vận chuyển: Đậy chặt nút và mang đến Khoa xét nghiệm càng sớm càng tốt.

Xét nghiệm Đường huyết, Lactate

- ✓ Thể tích : 1 ml trong tube nút xám
- ✓ Bảo quản và vận chuyển : Đậy chặt nút và mang đến Khoa xét nghiệm càng sớm càng tốt.

Loại xét nghiệm – số lượng mẫu – tube đựng mẫu

Máu chống đông:

- ✓ Đường huyết, Lactat : 1ml máu – tube Chimigly (nút xám)
- ✓ XN sinh hóa, miễn dịch : 2ml máu – tube Heparin lithium (nút đen)
- ✓ XN HCO_3^- : 0.5ml máu – tube Heparin lithium (nút đen) có phủ dầu parafin
- ✓ Tacrolimus, Cyclosporin, điện di Hb: 2ml máu – tube EDTA (nút xanh dương)

Máu đông:

- ✓ Điện di đạm: 2 ml máu - tube nút đỏ

